

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ»

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ
«Управління соціальними процесами»
для підготовки доктора філософії

Укладач: д-р соціол. наук, проф. Є. А. Подольська

Харків
2016

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Розділи і теми курсу	Кількість годин			
	Разом	Лекцій	Семинарів	Сам. роботи студентів
Модуль 1. Суспільство як функціонуюча система				
Тема 1. Сутність системного підходу до аналізу суспільства.	10	2		8
Тема 2. Основні компоненти і риси суспільства як соціальної системи.	6		2	4
Тема 3. Сфери суспільного життя. . Сучасна цивілізація та соціальне управління.	10		2	8
УСЬОГО (модуль 1)	26	2	4	20
Модуль 2. Трансформація, модернізація, постмодернізація.				
Тема 1. Динамічний потенціал суспільства. Сучасна цивілізація та соціальне управління.	6		2	4
Тема 2. Сутність і особливості модернізаційних процесів. Основні риси постмодернізації суспільства.	10	2		8
Тема 3. Криза і соціальна травма.	10	2		8
УСЬОГО (модуль 2)	26	4	2	20
Модуль 3. Влада. Соціальний контроль. Лідерство.				
Тема 1. Влада: засади, форми і механізми здійснення.	8	2		6
Тема 2. Соціальний контроль як спосіб саморегуляції соціальної системи.	6		2	4
Тема 3. Керівництво і лідерство як соціальні феномени.	12	2		10
Тема 4. Інноваційний процес: етапи, стратегії та проблеми.	12		2	10
УСЬОГО (модуль 3)	38	4	4	30
УСЬОГО	90	10	10	70

Модуль 1. Суспільство як функціонуюча система

Тема 1. Сутність системного підходу до аналізу суспільства.

Суспільство як система. Основні теоретичні підходи до аналізу суспільства. Ієрархія соціальних систем.

Тема 2. Основні компоненти і риси суспільства як соціальної системи. Основні рівні та аспекти соціальної системи. Контексти соціального життя як об'єкти соціологічної уяви. Соціальне буття і соціальна дія. Взаємодія і поведінка.

Тема 3. Сфери суспільного життя. Загальні сфери життєдіяльності суспільства. Сфера матеріального виробництва. Наука – теоретична сфера

життєдіяльності суспільства. Ціннісна сфера життєдіяльності суспільства. Соціальна сфера життєдіяльності. Сфера управління соціальними процесами.

Модуль 2. Трансформація, модернізація, постмодернізація.

Тема 1. Динамічний потенціал суспільства. Сучасна цивілізація та соціальне управління. Аналіз суспільства з позицій детермінізму. Теорії соціальних змін. Діалектична картина історії людства. Глобалізація як тенденція світового розвитку. Теорії культурної глобалізації. Громадянське суспільство: сутність і соціальні інститути. Централізація і децентралізація. Регіональні аспекти управління. Державне управління в сучасній Україні: централізація децентралізація.

Тема 2. Сутність і особливості модернізаційних процесів. Основні риси постмодернізації суспільства. Модернізація і постіндустріальне суспільство. Дискурс прогресу. Соціальні процеси і зміни. Соціальні зміни: види і особливості протікання. Модернізація як ключовий момент трансформації. Ситуація постмодернізму в сучасній культурі. Постмодернізаційні моделі мислення і соціальних відносин в Україні. Альтернативні концепції сучасного українського суспільства.

Тема 3. Криза і соціальна травма. Поняття сучасності: основні ознаки і моделі. Сучасність як різновид суспільного устрою. Критика сучасності. Формування глобального інформаційного простору. Образи майбутнього. Особливості соціального прогнозування.

Модуль 3. Влада. Соціальний контроль. Лідерство.

Тема 1. Влада: засади, форми і механізми здійснення. Основні інтерпретації влади. Влада: основні форми і виміри. Структура влади, її засади, види і механізм.

Тема 2. Соціальний контроль як спосіб саморегуляції соціальної системи. Соціальний контроль: норми, санкції, влада. Девіація як спосіб зміни соціальних норм. Місце моралі в системі контролю і регулювання соціальних відносин.

Тема 3. Керівництво і лідерство як соціальні феномени. Теорії лідерства, їх методологічний потенціал. Основні стилі управління. Здатності керівника-лідера до управлінської діяльності. Лідерство і управління командами.

Тема 4. Інноваційний процес: етапи, стратегії та проблеми. Інноваційна поведінка, інноваційний спосіб мислення. Основні етапи і варіанти розвитку інноваційного процесу.

Список літератури:

1. Акимов Д. И. Социальная безопасность и роль социального маркетинга в ее обеспечении / Д. И. Акимов // *Методологія, теорія і практика соціологічного аналізу сучасного суспільства* : зб. наук. пр. – Вип. 16. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – С. 290–292.
2. Андрущенко В. П. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія / В. П. Андрущенко, Л. В. Губерський, М. І. Михальченко. – К. : Генеза, 2006. – 656 с.
3. Бабенко С. С. Социальная включенность и социальная эксклюзия: новое измерение социальных неравенств в современном обществе / С. С. Бабенко // *Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна / М-во освіти і науки України, Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна* ; [редкол.: В. С. Бакиров та ін.]. – Вип. 23: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – С. 49–55.
4. Бакиров В. С. Качество жизни в современной Украине: тенденции изменений в постсоветский период / В. С. Бакиров, А. И. Кизилов, К. А. Кизилова, И. И. Кузина // *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства* : зб. наук. пр. – Вип. 17. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – С. 259–270.
5. Бауман З. Индивидуализированное общество / З. Бауман. – М. : Логос, 2002. – 390 с.
6. Бауман З. Текущая современность / З. Бауман. – СПб. : Питер, 2008. – 238 с.
7. Бевзенко Л. Стили жизни переходного общества / Л. Бевзенко. – К. : Институт социологии НАН Украины, 2008. – 144 с.
8. Бек У. Общество риска на пути к другому модерну / У. Бек. – М. : Прогресс-традиция, 2000. – 383 с.
9. Бек У. Что такое глобализация? Ошибки глобализма – ответы на глобализацию / У. Бек. – М. : Прогресс-традиция, 2001. – 304 с.
10. Бек У. Власть и ее оппоненты в эпоху глобализма. Новая всемирно-политическая экономия / У. Бек. – М. : Прогресс-традиция ; Территория будущего, 2007. – 464 с.
11. Білько О. І. Влада як дискурсивна категорія: особливості концептуалізації в соціології / О. І. Білько // *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства* : зб. наук. пр. – Вип. 17. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – С. 45–48.
12. Бова А. А. Использование метода группового учета аргументов для изучения восприятия личной безопасности / А. А. Бова // *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства* : зб. наук. пр. – Вип. 20. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. – С. 11–18.
13. Герасіна Л. М. Проблема критичного зв'язку ідеї справедливості та соціальної політики в Україні: соціологічний вимір / Л. М. Герасіна, О. М. Сахань // *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства* : зб. наук. пр. – Вип. 18. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – С. 242–246.

14. Гидденс Э. Устроение общества: Очерк теории структуризации / Э. Гидденс. – 2-е изд. – М. : Академпроект, 2005. – 528 с.

15. Гугнін Є. А. Механізми формування української політики: закономірності та особливості / Є. А. Гугнін // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : зб. наук. пр. – Вип. 20. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. – С. 171–176.

16. Добренєков В. И. Фундаментальная социология: Теория и методология / В. И. Добренєков, А. И. Кравченко. – М. : ИНФРА, 2003. – 1082 с.

17. Доклад о человеческом развитии 2013. Возвышение Юга: человеческий прогресс в многообразном мире / [директор и основной автор Х. Малик]. – Издательство «Весь мир», 2013. – 202 с.

18. Злобіна Олена. Особливості соціальної регуляції поведінки в умовах «продовженої нестабільності» / Олена Злобіна // Соціологія та суспільство: взаємодія в умовах кризи : II Конгрес САУ : тези доповідей (Харків, 17–19 жовтня 2013 р.). – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013. – С. 99.

19. Зубарева О. І. Соціальний контроль як об'єкт наукового аналізу в пострадянській соціології: трансформація дискурсивних практик концептуального аранжування / О. І. Зубарева // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : зб. наук. пр. – Вип. 20. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. – С. 75–80.

20. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс. – М. : ГУ-Высш. шк. экономики, 2000. – 326 с.

21. Катаєв С. Л. Українське суспільство / С. Л. Катаєв. – Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2005. – 187 с.

22. Князева Е. В. Социальное самочувствие и уровень политической лояльности украинского населения (на примере малых городов Одесской области) / Е. В. Князева // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : зб. наук. пр. – Вип. 20. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. – С. 177–182.

23. Козырев Г. И. Социальное действие, взаимодействие, поведение и социальный контроль / Г. И. Козырев // Социол. исслед. – 2005. – № 8. – С. 124–129.

24. Козырев Г. И. Социальные процессы и изменения / Г. И. Козырев // Социол. исслед. – 2005. – № 3. – С. 113–119.

25. Коржов Г. О. Колективні ідентичності в умовах глобальних змін / Г. О. Коржов // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : зб. наук. пр. – Вип. 18. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – С. 254–258.

26. Косуля И. Ю. Социокультурная безопасность: проблемы определения понятия / И. Ю. Косуля // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : зб. наук. пр. – Вип. 17. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – С. 155–160.

27. Кравченко С. А. Динамика социологического воображения: всемирная культура инновационного мышления : монография / С. А. Кравченко. – М. : Анкил, 2010. – 392 с.

28. Луман Н. Введение в системную теорию / Н. Луман ; под ред. Дирка Беккера ; пер. с нем. К. Тимофеева. – М. : Логос, 2007. – 360 с.

29. Назаркина В. Н. Социальная безопасность: принципы осмысления, оценки и прогнозирования / В. Н. Назаркина // Культура, личность, общество в современном мире: Методология, опыт эмпирического исследования : материалы XVI Междунар. конф. памяти проф. Л. Н. Когана (90-летие со дня рождения). 21–22 марта 2013 г. (ред. кол.: Грунт Е. В., Кораблева Г. Б., Комлева Н. А. и др.). – Екатеринбург : УрФУ, 2013. – С. 344–354.

30. Ніколаєв Є. Б. Проблематика соціальної безпеки у контексті навчального курсу «Соціально-економічна безпека» / Є. Б. Ніколаєв // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : зб. наук. пр. – Вип. 17. – X. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – С. 399–404.

31. Образование в координатах глобализационного развития: теории и интерпретации : монография / под общ. ред. Е. А. Подольской. – Харьков : Изд-во НУА, 2014. – 354 с.

32. Панькова О. В. Образ современной Украины: штрихи к портрету «общества риска» // Методологія, теорія і практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : зб. наук. пр. У 2 т. – Т. 2. – X. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2006. – С. 9–14.

33. Парсонс Т. Система современных обществ / Т. Парсонс. – М., 1997.

34. Парсонс Т. Понятие общества: компоненты и их взаимоотношения / Т. Парсонс // Американская социологическая мысль. Тексты : пер с англ. – М., 1996.

35. Пасісниченко В. Л. Громадянське суспільство як складова сучасного дискурсу публічної соціології / В. Л. Пасісниченко // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : зб. наук. пр. – Вип. 17. – X. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – С. 66–71.

36. Погрібна В. Л. Політична етика в епоху соціокультурного розмаїття: проблеми толерантності та плюралізму / В. Л. Погрібна // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : зб. наук. пр. – Вип. 20. – X. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. – С. 31–35.

37. Подольская Е. А. Управление социальными процессами : учебник для студ. высш. учеб. заведений / Е. А. Подольская, В. Н. Назаркина ; Нар. укр. акад. – Харьков : Изд-во НУА, 2015. – 524 с.

38. Резнік В. С. Модернізація, самоорганізація та легітимізація соціального порядку у сучасному перехідному суспільстві: концепція дослідження / В. С. Резнік // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : зб. наук. пр. – Вип. 20. – X. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. – С. 21–26.

39. Рущенко І. П. Соціальна безпека: від теорії до практики / І. П. Рущенко, І. М. Дубровський // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : зб. наук. пр. – Вип. 18. – X. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – С. 334–338.

40. Системный анализ для социологов : конспект лекций / Нар. укр. акад. [каф. социологии ; авт.-сост. Е. Г. Михайлева]. – X., 2002. – 58 с.

41. Смирнов П. И. Понятие «общество» в современной социологии: Проблема логически корректного определения [Электронный ресурс] / П. И. Смирнов. – Режим доступа : <http://credonew.ru/view/879/62/>
42. Требін М. П. Транскультурація як шлях до єдності через розмаїття сучасного суспільства / М. П. Требін, Т. О. Чернишова // *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства* : зб. наук. пр. – Вип. 20. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. – С. 15–21.
43. Українське суспільство. Україна, 2013. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг. 1992–2013. – К. : Інститут соціології НАН України, 2013.
44. Управление социальными процессами : терминолог. слов. : учеб. пособие для студентов вузов [Электронный ресурс] / Е. А. Подольская, В. Н. Назаркина ; Нар. укр. акад., [каф. философии и гуманитар. дисциплин]. – Харьков : Изд-во НУА, 2013. – 265 с. – Режим доступа : <http://dspace.nua.kharkov.ua:8080/jspui/handle/123456789/135>.
45. Хижняк О. Колективна соціальна дія в кризовому суспільстві: проблеми соціологічного теоретизування / О. Хижняк // *Соціологія та суспільство: взаємодія в умовах кризи* : II Конгрес САУ : тези доповідей (Харків, 17–19 жовтня 2013 р.). – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013. – 568 с.
46. Шейнов В. П. Скрытое управление человеком: Психология манипулирования / В. П. Шейнов. – М. ; Минск, 2011. – 326 с.
47. Штомпка П. Социология. Анализ современного общества / П. Штомпка. – М. : Логос, 2005. – 528 с.
48. Яковенко А. В. Украинское общество и военный конфликт: первые оценки социальных последствий / А. В. Яковенко // *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства* : зб. наук. пр. – Вип. 20. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. – С. 128–132.
49. Яхонтова Е. С. Эффективность управленческого лидерства / Е. С. Яхонтова. – М. : Теис, 2005. – 528 с.
50. Burawoy M. The Return of the Repressed: Recovering the Public Page of U. S. Sociology, One Hundred Years On / M. Burawoy // *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*. – 2005. – Vol. 600. – P. 68–85.
51. Burawoy M. The Critical Turn to Public Sociology / M. Burawoy // *Critical Sociology*. – 2005. – Vol. 31. – № 3. – P. 313–326.
52. Owen T. Challenges and opportunities for defining and measuring human security [Электронный ресурс] / T. Owen // *Human rights, human security and disarmament*. – 2004. – № 3. – Режим доступа : <http://www.unidi.org/pdf/articles/pdf-art2138.pdf>. – С. 129–133.
53. Podolskaya I. A. Concept of lifelong learning: correction of the paradigm in the context of europeanization of education in Ukraine / I. A. Podolskaya // *Lifelong Learning: Continuous Education for Sustainable Development* : proc. of the 11-th int. conf., Minsk, September, 27–28, 2013 / Minsk Institute of Management; arr. V. V. Hedranovich; sci. ed. V. V. Hedranovich and N. V. Susha. – Minsk, 2013. – Vol. 11. – Pt. III. – P. 26–30.